

Sygn. akt VII U 1123/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2014 r.

**Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący SSO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant Kamil Jaśkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 19 sierpnia 2014 r. w Warszawie

sprawy A. N.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania A. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 14 kwietnia 2014 r. znak: (...) - 8/20

zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 14 kwietnia 2014 r. znak: (...) - 8/20 w ten sposób, że zwalnia A. N. z obowiązku zwrotu kwoty

1735,16 zł (tysiąc siedemset trzydzieści pięć złotych i 16/100) tytułem świadczenia emerytalnego należnego I. M. (1) za okres od 1 grudnia 2013 roku do 31 grudnia 2013 roku.

Sygn. akt VII U 1123/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczona A. N. w dniu 12 maja 2014 r. złożyła do Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 14 kwietnia 2014 r. znak: (...) - 8/20 dotyczącej zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za okres od dnia 1 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. w kwocie 1.735,16 złotych.

W uzasadnieniu odwołania, ubezpieczona podniosła, iż kwota wskazana w zaskarżonej decyzji organu rentowego stanowiła kwotę świadczenia emerytalnego należną jej wieloletniej sąsiadce I. M. (2). Odwołująca podkreśliła, iż zawarła z sąsiadką I. M. (2) ustne porozumienie o wzajemnym pobieraniu świadczeń emerytalnych od listonosza w przypadku nieobecności jednej z nich w mieszkaniu, a następnie przekazywaniu przysługujących im, kwot świadczeń. Odwołująca podkreśliła, iż w 2013 r. stan zdrowia I. M. (2) uległ pogorszeniu. Odwołująca otrzymała informację, od sąsiadki, iż z uwagi na chorobę, okresowo zamieszka u córki - A. W., którą upoważniła do odbierania od ubezpieczonej, emerytury dostarczanej przez listonosza. A. N. wskazała, że emeryturę I. M. (2) przyznaną za okres od dnia 1 grudnia 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. w całości odebrała od listonosza, a następnie przekazała A. W.. Wobec powyższego, odwołująca podkreśliła, iż nie jest osobą zobowiązana do zwrotu świadczenia. Odwołująca wskazała także w treści odwołania, iż po otrzymaniu zaskarżonej decyzji organ rentowego z dnia 14 kwietnia 2014 r. wielokrotnie podejmowała próby kontaktu

z A. W. celem poinformowania jej o zaistniałej sytuacji i uzgodnienia sposobu postępowania z organem rentowym, jednakże próby te okazały się bezskuteczne (odwołanie k. 2 a.s)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 5 grudnia 2012 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu swojego stanowiska, organ rentowy powołał się na treść art. 138 ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie, z którym osoba, która nienależnie pobrała świadczenie zobowiązana jest do jego zwrotu. Organ rentowy podniósł, iż I. M. (2), -uprawniona do świadczenia emerytalnego, zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r., Natomiast emeryturę przyznaną I. M. (2) za grudzień 2013 r. pobrała A. N. tj. inna osoba, niż wskazana w decyzji ZUS. W ocenie organu rentowego zaistniała sytuacja w świetle art. 138 ust 1 powyższej ustawy, stanowi wystarczającą podstawę do żądania zwrotu świadczenia od ubezpieczonej A. N. (odpowiedź na odwołanie k. 3). Do pisma odpowiedź na odwołanie, organ rentowy dołączył pełnomocnictwo procesowe nr (...) do reprezentowania ZUS w niniejszej sprawie, przez pracownika organu rentowego –R. W. (pełnomocnictwo k. 4 a.s).

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona I. M. (2) urodzona w dniu (...), złożyła w dniu 4 lutego 1992 r. wniosek o emeryturę (wniosek o emeryturę k. 1-2 a.r.).

Organ rentowy w dniu 1 kwietnia 1992 r. wydał decyzję znak: E (...), na podstawie której przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 24 stycznia 1992 r. (decyzja o przyznaniu emerytury k. 13 a.r.). Kolejnymi decyzjami organ rentowy waloryzował przyznane ubezpieczonej świadczenie emerytalne, stwierdzał wysokość emerytury ubezpieczonej po odstąpieniu od waloryzacji w 2002 r., ponownie ustalał wysokość świadczenia na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (decyzje k. 17-34, 45-71, k. a.r). I. M. (2) uprawniona była ponadto do pobierania dodatku pielęgnacyjnego na stałe oraz świadczenie pieniężnego w związku z deportacją. W miesiącu grudniu 2013 r. ubezpieczona była uprawniona do świadczenia emerytalnego powiększonego o kwoty dodatków pieniężnych na łączną kwotę 1735,16 zł, w tym kwotę 203,50 zł z tytułu dodatku pielęgnacyjnego oraz 81,42 zł tytułem świadczenia pieniężnego w związku z deportacją (dokumentacja akt rentowych).

Ubezpieczona I. M. (2) zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r. (odpis skrócony aktu zgonu z dnia 5 grudnia 2013 r. oświadczony za zgodność z oryginałem przez organ rentowy).

Świadczenie emerytalne za grudzień 2013 r. zostało przekazane ubezpieczonej za pośrednictwem Poczty Polskiej S.A w dniu 17 grudnia 2013 r. Emeryturę doręczał pracownik Poczty –listonosz, w formie przekazu pocztowego o numerze identyfikacyjnym (...). Świadczenie w dniu 19 grudnia 2013 r. odebrała A. N., określona jako kuzynka I. M. (2). (kserokopia przekazu pocztowego k. 89 a.s).

W dniu 27 marca 2014 r. organ rentowy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wszczął wobec H. N. (1) postępowanie wyjaśniające w sprawie nienależnie pobranego świadczenia emerytalnego przysługującego I. M. (2) (korespondencja k. 91 a.s).

Na podstawie rozmowy telefonicznej z dnia 8 kwietnia 2014 r. z mężem A. N., p. H. N. (2), ZUS potwierdził swoje dotychczasowe ustalenia, iż emeryturę za miesiąc grudzień I. M. (2), pobrała A. N. (notatka służbowa k. 93 a.s).

Mając na uwadze powyższe, organ rentowy wydał w dniu 14 kwietnia 2014 r. decyzję znak: (...)–8/20 którą zobowiązał A. N., do zwrotu nienależnie pobranych przez nią świadczeń za okres od dnia 1 grudnia 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. w kwocie 1.735,16 złotych. (decyzja k. 97 a.s)

Od powyższej decyzji ZUS, A. N. odwołała się do tutejszego Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, inicjując tym samym niniejsze postępowanie odwoławcze (odwołanie k. 2 a.s).

W toku postępowania, Sąd ustalił, że odwołująca A. N. oraz I. M. (2), były wieloletnimi sąsiadkami. Odwołująca mieszka przy ul. (...) w W., a I. M. (2), (zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r.) mieszkała pod adresem ul. (...) w W.. Sąsiadki posiadały ten sam kod pocztowy do korespondencji tj. (...)-(...) W.), (na podstawie dokumentacji akt rentowych ZUS, adresu wskazanego w odwołaniu a.s).W toku postępowania, odwołująca podkreślała, iż na podstawie udzielonego przez I. M. (2) pełnomocnictwa była upoważniona do odbierania przysługującej sąsiadce emerytury. Odwołująca na przestrzeni wielu lat odbierała emeryturę I. M. (2) od pracownika poczty, a następnie przekazywała kwoty świadczeń sąsiadce. Pracownik poczty przekazywał emeryturę I. M. (2), odwołującej A. N. za pokwitowaniem. W grudniu 2013 r. sąsiadka ubezpieczonej przebywała u córki, która zajmowała się nią z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia. Sporną kwotę świadczenia emerytalnego I. M. (2) za grudzień 2013 r. pobrała ubezpieczona w dniu 19 grudnia 2013 r. (okoliczność bezsporna), a następnie przekazała w całości córce I. A. W.. Córka odebrała świadczenie od sąsiadki matki, w dniu 21 grudnia 2013 r. Odwołująca w dniu pobierania emerytury I. M. (2), nie wiedziała, iż sąsiadka zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r. (na podstawie zeznań odwołującej, zeznań A. W. k. 31 a.s, oraz oświadczenia o odebraniu emerytury od A. N. k. 16 a.s.).

Pełnomocnik organu rentowego w toku procesu podkreślał, iż sporne świadczenie emerytalne zostało wypłacone A. N. tj. osobie innej niż osoba uprawniona. W ocenie ZUS powyższe nastąpiło z przyczyn niezależnych od organu rentowego. Organ rentowy stał na stanowisku, iż nie ma znaczenia, że świadczenie zostało rozdysponowane innej osobie, a ponadto podnosił, iż, nic nie stoi na przeszkodzie rozliczenia A. W. z A. N., celem dokonania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń do organu rentowego przez A. N.. (pismo procesowe ZUS k. 23 a.s.).

Na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2014 r. odwołującą A. N., reprezentowała jej córka H. K. (pełnomocnictwa udzielono na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2014 r.).

Pełnomocnik organu rentowego do zakończenia postępowania wnosił o oddalenie odwołania. Pełnomocnik odwołującej popierał odwołanie złożone przez A. N.. W toku rozprawy kończącej postępowanie pełnomocnicy stron nie składali, żadnych nowych wniosków dowodowych. (protokół rozprawy k. 30-32 a.s).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sądowych, aktach rentowych I. M. (2), Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty nie były przez strony sporu kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z treści tych dokumentów okoliczności należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Sąd Okręgowy dokonując ustaleń faktycznych oparł się również o dowód z oświadczeń ubezpieczonej A. N., zeznań świadka A. W.. albowiem ich zeznania wzajemnie ze sobą korespondują i nie pozostają w sprzeczności ze zgromadzonymi w sprawie dokumentami, a ponadto są spójne i logiczne. Brak było zatem podstaw by odmówić im wiarygodności.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie uznał za kompletny i wystarczający do wydania orzeczenia kończącego postępowanie. Organ rentowy w toku procesu nie zgłosił wniosków dowodowych ani nie wykazał, że odwołująca, czy świadek A. W. zeznawały niezgodnie z prawdą. Strony nie wnosiły również o uzupełnienie materiału dowodowego.

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i podlega uwzględnieniu.

Zgodnie z ustalonym stanem faktycznym I. M. (2) zmarła w dniu 4 grudnia 2013r., a więc zgodnie z art. 101 pkt. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) wraz z jej zgonem ustało prawo do tego świadczenia na kolejne miesiące. Świadczenie wypłacone przez organ rentowy za miesiąc grudzień, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy ma natomiast charakter świadczenia wypłaconego należnie. Kwestią sporną niniejszego postępowania było natomiast ustalenie czy świadczenie emerytalne zostało przez ubezpieczoną A. N. nienależnie pobrane.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 Nr 153 poz. 1227 ze zm.) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia stosownie do ust. 2 ww. artykułu ustawy o emeryturach i rentach z FUS uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 138 ust. 3 ustawy, za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu. Sąd Okręgowy podkreśla, iż zgodnie z treścią powołanego art. 138 ust. 3. wyróżnia się dwie przesłanki uznania świadczenia za nienależnie pobrane: fakt wypłacenia świadczenia osobie innej niż wskazana w decyzji ZUS oraz zaistnienie powyższego stanu rzeczy z przyczyn niezależnych od organu rentowego.

Sąd Okręgowy uznaje, iż regułą jest, iż świadczenia wypłaca się osobom uprawnionym, które są oznaczone w decyzjach ZUS. Dopuszczalne są jednakże sytuacje, w których świadczenie zostanie wypłacone innej osobie niż uprawniona do świadczenia. Wypłacenie zaś świadczenia osobie upoważnionej do jego odbioru nie stanowi natomiast sytuacji określonej w art. 138 ust. 3. Kwestia rozliczeń osoby uprawnionej do odbioru świadczenia z osobą uprawnioną do świadczenia nie dotyczy ZUS. Podkreślić należy, iż od osób trzecich, którym wypłacono świadczenia na podstawie upoważnienia osoby uprawnionej albo na podstawie przepisów szczególnych, można żądać zwrotu świadczenia tylko w przypadkach określonych w art. 138 ust. 2 pkt 1-2 tj. w przypadku zaistnienia okoliczności zawieszających prawo do świadczeń dla osoby uprawnionej, a także pobierania świadczenia na podstawie fałszywych zeznań lub wprowadzania w błąd osobę pobierającą świadczenia. W powyższym zakresie Sąd Okręgowy podzielił pogląd wyrażony w doktrynie (vide: Marcin Bartnicki, Komentarz do art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych LEX nr 172155). Sąd Okręgowy na gruncie niniejszej sprawy, Sąd zważył, iż nie zaistniały w okoliczności uzasadniające żądanie zwrotu od A. N. pobranych świadczeń. Co prawda uprawniona do emerytury I. M., zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r., jednakże odwołująca nie miała o tej okoliczności wiedzy w dniu pobierania emerytury. Sąsiadka przebywała bowiem w miesiącu grudniu okresowo u swojej córki. Podkreślić należy, iż Sąsiadka była upoważniona do odbioru emerytury I. M. (2). Odbierała świadczenie uprawnionej na przestrzeni wielu lat. O takiej praktyce postępowania sąsiadek miała wiedzę córka zmarłej I. M. (2). Córka, która ostatecznie przejęła od odwołującej emeryturę należną jej matce za miesiąc grudzień 2013 r. potwierdziła, iż mama i pani A. pobierały dla siebie świadczenia podczas ich nieobecności, a listonosz przekazywał świadczenia za pokwitowaniem. Potwierdziła także, iż sporne świadczenie emerytalne za miesiąc grudzień, odebrała od ubezpieczonej w dniu 21 grudnia 2013 r. W niniejszej sprawie nie może być mowy także o złożeniu przez którąkolwiek ze stron fałszywych zeznań lub wprowadzeniu w błąd osoby pobierającej świadczenia. Uprawniona na mocy decyzji ZUS do emerytury I. M. (2) zmarła w dniu 4 grudnia 2013 r. tj. przed przekazaniem należnego jej świadczenia za miesiąc grudzień na ręce odwołującej. Odwołująca nie mając świadomości śmierci uprawnionej, pobrała świadczenie emerytalne w dobrej wierze, na podstawie zawartego z sąsiadką porozumienia, co czyniła od wielu lat. Celem działań odwołującej było natomiast dalsze przekazania świadczenia córce, czego skutecznie dokonała. W świetle tych wszystkich okoliczności, Sąd Okręgowy uznał, iż żądanie zwrotu świadczenia emerytalnego od upoważnionej do jego pobierania A. N. jest niezasadne.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Z: (...)

J.R.